

передав майору Бобохову, командиру 2-го полку, що залишався для продовження служби у Віленській губернії. Про високі ділові якості, професіоналізм і наполегливість Стоцького під час виконання обов'язків начальника тимчасового поліцейського управління свідчать слова Віленського тимчасового військового губернатора князя М. А. Долгорукова: "Я вважаю для себе за честь засвідчити особливу мою вдячність за труди, завзяття й повагу, які Ви проявили для зберігання спокою й законного порядку в Росієнському повіті... Про винагороду Ваших заслуг я обов'язково подам клопотання". Пости, що залишили козаки, займалися підрозділами гарнізонних військ або солдатами інвалідних команд.

Після повернення в Чернігівську губернію козаків 6 і 7-го полків не розпустили по домівках. Вони разом з козаками 3, 4, 5 і 8-го полків, що донедавна знаходились у тимчасовій відпустці, були призвані знову на військову службу. Такого розвитку події набули внаслідок імператорського указу "Про обов'язки малоросійських козаків відносно військової служби та інших повинностей" від 25 червня 1832 р.

Керівник: Кузьмін Д.В., *ст. викладач*

ОБРАЗ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В РОСІЙСЬКІЙ НАУКОВО- ПОПУЛЯРНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Батюта Я.А., *студентка*

Конотопська філія ПВНЗ «Європейський університет»

Дієвим засобом формування історичної пам'яті є науково-популярна та художня література. Науково-популярний жанр у ділянці історії української Національно-визвольної війни виникає в другій половині ХІХ ст. Осьовим сюжетом для створення більшості відповідних праць була постать Богдана Хмельницького. Власне крізь призму життєпису українського гетьмана й розглядаються події війни. Однак у хронологічно перших двох науково-популярних творах, які до належали російським дослідникам першої руки, знаходимо загальні нариси про війну, вмонтовані в канву "історій" про інші сторінки минулого Російської імперії чи її окремих складових.

Піонером на цій ниві був М. Коялович. На початку 60-х рр. невдовзі після появи десятого тому «Історії Росії з найдавніших часів» С. Соловйова і під її ідейним впливом він зробив спробу подати в науково-популярному вигляді власні концептуальні погляди на історію української Національно—визвольної війни. У рамках «Читань з історії Західної Росії», які вперше побачили світ у 1864 р., а згодом у доопрацьованому вигляді в 1868, 1874, 1883 рр. автор, в рамках цілісного викладу української, білоруської та литовської історії, окремий розділ присвячує Національно-визвольній війні.

Означену проблему продовжив М. Бранке зі своєю книгою «Гетман Богдан Михайлович Хмельницький», яка витримала два видання (1874 і 1877 рр.). Майже одночасно з нею побачила світ науково-популярна брошура «Зіновій Богдан Хмельницький — гетьман Малоросії» (1876 р.). Обидва нариси витримані в дусі концепції «великої російської нації». Останній з них був рекомендований для використання в школах, що радикально розширювало сферу його впливу на масову свідомість. Про напрямок цього впливу напрочуд яскраво сигналізують вже перші вступні речення: «Малоросія тепер частина єдиної і неділимої держави. А був час коли малоросіяни, будучи росіянами (руськими) підпорядковувалися польським королям». Головним завданням М. Бранке вважав «довести до широкого загалу тверезі поняття про Віру, Царя та Вітчизну». Крізь цю уварівську призму автор і розглядає діяльність Б. Хмельницького, прагнучи прислужитися тому, щоб «його (Б. Хмельницького) ім'я вічно жило серед народу, щоб воно увійшло в тіло і кров народу, щоб народ усвідомив, що Богдан забезпечив йому майбутній розвиток у загальному організмі великої російської сім'ї, приєднавши Малоросію до Росії, щоб, зрештою, його ім'я служило ідеалом прагнень народу до досягнення свого благополуччя». Відтак обидві праці були покликані забезпечити трансляцію в суспільство ідеї органічного та історично передумовленого поєднання України та Московії в єдиний організм. Автори цілком свідомо долучилися до хору істориків і публіцистів, котрі з цілком очевидною ідеологічною метою прагнули звести Б. Хмельницького на п'єдестал як практичного реалізатора великої ідеї злиття в одне ціле двох гілок «російського племені».

У цілому представлений в розглянутих науково-популярних нарисах образ Б. Хмельницького та української Національно-визвольної війни були породженням того різновиду російських

великодержавницьких підходів, в рамках якого заради ідеї безальтернативної й історично фаталізованої зорієнтованості козацького гетьмана, старшини та широкого українського загалу на приєднання українських земель до Московії.

В аналогічній жорстко великодержавницькій концептуальній канві витримані й деякі пізніші науково-популярні нариси, написані на зламі ХІХ–ХХ ст. Їхні автори – М. Андреев, І. Слепушкін, І. Попов – також у панегіричному ключі подали стислий огляд життя й діяльності гетьмана, не вносячи нічого принципово нового порівняно зі вже розглянутими працями. Для усіх трьох авторів головна вісь української Національно-визвольної війни полягла в акті Переяславської ради 1654 р., яка проголосила об'єднання в одне ціле українців та росіян. Згідно з М. Андреевим, Б. Хмельницький “всі руські області сподівався віддати під владу московського царя” та “до кінця життя залишився вірним московському цареві”. Для І. Попова “Україна стала російською (русской)”. За І. Слепушкіним відбулося “з'єднання двох Росій: Великої і Малої”, що було “тільки поверненням старої єдності землі російської.

Керівник: Кузьмін Д.В., ст. викладач

СТЕЖКАМИ ПАРТИЗАНСЬКОЇ СЛАВИ: ДІЯЛЬНІСТЬ ПОШУКОВОГО ЗАГОНУ

Несмашний В., студент

З кожним роком залишається все менше пам'яток партизанської слави, тому що час все змінює і руйнує. Постає проблема збереження та часткового відновлення вцілілих пам'яток. Цей громадянський обов'язок повинен хтось виконувати, адже це пам'ять про неоціненний внесок партизан у перемогу у Великій Вітчизняній війні.

Одним з найнеобхідніших завдань на сьогодні є пошук раніше невідомих місць перебування радянських партизан. Це стає зробити все важче, тому що з кожним днем залишається все менше свідків тих подій. І тому на даному етапі важливим є збір інформації про місця перебування партизан.

Діяльність пошукового загону було розпочато восени 2009 р., коли на базі архівних даних та свідчень очевидців було встановлено приблизне місце розташування Конотопського партизанського загону.